

**DÖVLƏT,
DEMOKRATIYA,
QANUNÇULUQ HAQQINDA**

(ÇIXIŞ VƏ NİTQLƏRDƏN SİTATLAR)

Ön söz əvəzi

Heydər Əliyev tez-tez deyərdi ki, o öz xalqı ilə, ölkəsi ilə, azərbaycanlı olduğu ilə fəxr edir. Biz də bununla fəxr edirik. Buna görə də, biz xalqımızın ən layiqli oğullarına, Heydər Əliyevə minnətdarıq. Bu böyük şəxsiyyətin, Böyük Azərbaycanlının adı, şübhəsiz, dünya siyasi fikir tarixinə qızıl hərflərlə yazılacaq. Buna əmin olmaq üçün bu böyük şəxsiyyətin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsində olarkən həyata keçirdiyi əzəmətli işləri qərəzsiz, obyektiv təhlil etmək kifayətdir. Onun gördüyü işlər, əldə etdiyi uğurlar heç də hər bir siyasətçiyə müyəssər olmur. Buna yalnız böyük şəxsiyyətlər nail ola bilər. Bu yükü yalnız Heydər Əliyev daşıya bilərdi. Faktiki olaraq, söhbət Heydər Əliyev fenomenindən gedir. Bu fenomeni isə siyasətçilərin, tarixçilərin, diplomatların, hüquqşünasların, alimlərin və ən müxtəlif peşə adamlarının bir çox nəsiləri hələ uzun müddət öyrənəcəkdir. İnanın ki, onlardan hər biri bu maraqlı şəxsiyyətin yeni-yeni tərəflərini kəşf etməklə yanaşı, bir çox suallara da cavab tapacaqdır.

Bu nəşr hazırlanarkən Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsində söylədiyi bütün nitq və çıxışları diqqətlə öyrənilmişdir. Onun dünyagörüşü və hərtərəfli hazırlığı, torpağa və insanlara böyük sevgisi, qətiyyət və iradəsi, böyük yaradıcılıq enerjisi adamı valeh edir. Ondən ötrü maraqsız mövzu və ikinci dərəcəli məsələ yox idi. Azərbaycanla, onun insanları, keçmiş, bu günü və gələcəyi ilə bağlı bütün məsələlər onu narahat [3-4] edir və maraqlandırır. O, hər şeyə maraq göstərir və hər şeyi də həll edirdi. Müdrikəsinə, düzgün, gələcəyə baxmaqla həll edirdi. Dövlət quruculuğu, demokratiyanın inkişafı, qanunçuluğun möhkəmləndirilməsi məsələlərinin həllinə də, məhz bu mövqedən yanaşdı. Hər bir dövlət üçün bütün məsələlərin taleyüklü əhəmiyyəti var, onların düzgün həllindən isə ölkənin rifahı və tərəqqisi çox asılıdır. Gənc, müstəqil, xüsusən də 1993-cü ilin iyun - iyul aylarında çətin vəziyyətlə üzləşmiş Azərbaycan üçün bu məsələlərin aktuallığı daha böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Əvvəllər yol verilmiş ciddi səhvlər ölkəni xaos və anarxiya, iqtisadi dağıntı, vətəndaş müharibəsi həddinə gətirib çıxarmışdı. Belə bir şəraitdə xalqın istəyi ilə hakimiyyətə gəlmiş Heydər Əliyev ilk gündən öz bacarıqsız sələflərinin fəaliyyətinin acı nəticələrini aradan qaldırmaqla, yeni Azərbaycan quruculuğu ilə məşğul olmağa başladı. Bu isə yalnız böyük şəxsiyyətlərə xasdır. Fəaliyyətə başladığı ilk günlərdən hüquqi, demokratik, suveren dövlət quruculuğu xəttini qarşısına məqsəd qoyan, demokratik dəyərlərə, insanların hüquq və azadlıqlarına sadıq qalacağını bəyan edən Heydər Əliyev həyatının sonuna kimi bu mövqeyindən dönmədi. Onun hər bir çıxışı, hər bir sözü konkret işlərlə həyatda öz əksini tapırdı. Bu gün, bu böyük şəxsiyyətin çıxışlarına bir daha müraciət edən zaman, başa düşürsən ki, o, dövlət quruculuğu, demokratiyanın inkişafı, qanunçuluğun möhkəmləndirilməsi, bir sözlə, bütün məsələləri bizim üçün əlçatmaz olan bir zirvədən, müdriklik və uzaqgörənliklə həll etmişdir. O, həmişə populist addımlardan uzaq, eyni zamanda hərəkətlərində qətiyyətli və güzəştətsiz olmuşdur. [4-5]

Zənnimizcə, hazırkı nəşr geniş auditoriyanın: vəzifəli şəxslərin, idarə və müəssisə rəhbərlərinin, siyasi xadimlərin, qulluqçuların, sahibkarların, hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının, tələbə və gənclərin marağına səbəb olacaq. Gətirilmiş hər bir sitat dahi bir şəxsiyyətin, böyük siyasətçinin, əsl vətənpərvər bir insanın müdrikliyindən xəbər verir. Hər bir sitatdan, hər bir sözdən oxucu özü üçün çox şey əldə edə bilər, müdrik bir şəxsiyyətin məsləhət və tövsiyələrindən faydalana bilər.

Azərbaycan zəngin ölkədir. Burada istedadlı və bacarıqlı adamlar yaşayır. Ölkəmizin təbiəti, təbii sərvətləri də zəngindir. Heydər Əliyev bundan məhəbbətlə söz açırdı. Ancaq bizim, həm də onun heç zaman dilə gətirmədiyi daha bir sərvətimiz var. Bu sərvət Heydər Əliyevin siyasi irsidir. Bu irsi öyrənərək ondan doğma Vətənimizin rifahı naminə istifadə etmək hər birimizin borcudur. Bu, dahi şəxsiyyət və böyük insan olan Heydər Əliyevin ölməz xatirəsinə ən böyük ehtiramımız olar. [5]

*Heydər İsmayilov,
adliyyə polkovniki.*

"İndi... bütün həyatımı təhlil edəndə görürəm ki, hər halda bir başlıca hadisə var, o da budur ki, mən Azərbaycanın müstəqilliyini təmin edə bilmişəm. Onu daxili çəkişmələr alovunda, dağıntılar və qan içində məhv olmağa qoymamışam".

"Əgər hansısa bir namərd gülləsi, hansısa bir terrorçu gülləsi məni həyatdan götürərsə, özüm də, övladlarım da müstəqil Azərbaycanın yaşaması yolunda qurban olmağa hazırıq".[7]

Heydər Əliyev

"... həyatda şərəflə şərəfsizliyi, şəxsi rifahla ictimai borcu, tamahkarlıqla vicdanlığı hər kəs özü seçir".

("Rossiyskiy fermer" qəzetinin müxbiri ilə söhbət. 03.08.93).

"Biz heç kəsi təqib etməyəcəyik, gözümçixdiya salmayacağıq. Əgər sən liberalsansa, əgər sən xalq cəbhəsinin üzvüsənsə, səni heç kəs təqib etməyəcək, sənə gözün üstə qaşın var deməyəcəklər. Xalqa xidmət elə. Bax budur ideya, budur fəlsəfə".

(Yazıçı Aleksandr Proxanovla müsahibə. 12.08.93).

"... qanunsuzluqları, ədalətsizlikləri biz aradan götürəcəyik, ancaq yenə də bir şey qanunsuz olursa, o biri qanunsuz işlə qanunsuzluğu aradan götürmək olmaz. Bir şey ədalətsizliklə olubsa, ədalətsizliklə ədaləti bərpa etmək olmaz. Ədaləti bərpa etmək lazımdır. Qanunsuzluğu aradan qaldırmaq lazımdır. Qanunsuzluğa qanunsuzluqla cavab vermək lazım deyil".

(Biləsuvar, Cəlilabad, Masallı, Lənkəran, Astara, Yardımlı və Lerik rayonlarından seçilmiş xalq deputatları və həmin rayonlardan olan rəhbər işçilər və ziyalılarla görüşdə çıxış. 13. 08.93).

"Rüşvətxorluq, vəzifədən sui-istifadə etmək, insanlara qanunsuz təzyiqlər göstərmək, zor işlətmək və yaxud başqa hallar polis orqanlarının iş praktikasından, yəni əməli fəaliyyətindən tamamilə kənar olmalıdır". [9-10]

"Demokratiya hərc-mərclik deyildir; özbaşnalıq deyildir; xaos deyildir. Demokratiya yüksək mədəniyyət, yüksək nizam-intizam, vətəndaş həmrəyliyi, vətəndaşların bir-birinə hörməti, dövlət orqanlarına hörməti, dövlətin vətəndaşlara hörməti, sayğısı və qayğısıdır".

(Daxili İşlər Nazirliyində keçirilmiş müşavirədə çıxış. 20.09.93).

"Azərbaycan xalqının gücü bir yerə toplanmalıdır, hamı bir hədəfə vurmalıdır. ... gərək hər kəs Vətən, torpaq, namus yolunda öz payını versin, öz borcunu versin... Xalqın övladları bu torpaqda doğulub dünyaya gəlirlərsə, atalarımızın, babalarımızın ruhu bizim üçün müqəddəs və əzizdirsə, öz borcumuzu verməliyik".

"Azərbaycanda insan azadlığı, təşəbbüs azadlığı, din azadlığı, dil azadlığı, sahibkarlıq azadlığı - bütün azadlıqlar təmin olunub. İnsan haqları qorunmalıdır. Azərbaycan müstəqil dövlət kimi öz vətəndaşlarının hüquqlarını qorumağı əsas vəzifələrindən biri hesab etməlidir".

"... dağıtmaq asan işdir, amma yaratmaq çox çətinidir. Tarix, insanlar isə həmişə quranları, yaranları qiymətləndirir. Dağıdanlar həmişə tarixdən silinmişlər, yaxud da tarixə mənfi rol oynamış adamlar kimi daxil olmuşlar".

(Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasında ziyalılarla görüşdə çıxış. 21.09.93). [10-11]

"... təəssüf ki, Azərbaycanın daxili həyatında demokratik prinsiplər sahəsində lazımı təcrübə olmadığına görə, bəzən ictimai-siyasi qüvvələrin bir-birinə münasibəti respublikanın ümumi mənafeyinin qorunmasına deyil, bir-biri ilə düşmənçilik etməyə yönəlibdir".

(İstanbulda Mətbuat Mərkəzində jurnalistlər və Kütləvi İnformasiya Vasitələri nümayəndələri üçün mətbuat konfransında bəyanat. 11.02.94).

"... Azərbaycanda bütün başqa dövlətlərdən fərqli olaraq daxili ictimai-siyasi sabitlik, cəmiyyətin bütün təbəqələrinin həmrəyliyi, birliyi əsas şərtidir".

"... respublikada bütün azadlıqlar elan olunmuşdur. Ancaq bu şəraitdə, demokratiya, siyasi plüralizm şəraitində həmin azadlıqlardan doğru və düzgün istifadə etmək lazımdır".

(Prezident Sarayında kənd təsərrüfatı problemlərinin həllinə həsr olunmuş müşavirədə nitq. 04.03.94).

"Bazar iqtisadiyyatı, sərbəst iqtisadiyyat, şübhəsiz ki, insanlara təşəbbüs göstərmək imkanı verir, hər bir kəsin var-dövlətə malik olmasına təminat yaradır. Lakin bütün bunlar oğurluq, əyriçilik, fırıldaq, başqasının dövlətini, xalqın malını oğurlamaq yolu deyil, qanun çərçivəsində, doğru-düzgün yolla, ədalət yolu ilə olmalıdır".

"... gərək heç kəsə imkan yaranmasın ki, o, rüşvətxorluq, əliəyriqlik, fırıldaq, dövlətin, xalqın malını oğurlamaq, mənimsəmək yolu ilə özünə sərvət toplasin". [11-12]

"Demokratiya hərc-mərclik, özbaşınalıq deyil, əksinə, qayda-qanunun daha da etibarlı qorunması, ona hamının əməl etməsi deməkdir".

(Prezident Sarayında müşavirədə çıxış. 30.03.94).

"Respublikada ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa çalışan adamlara qarşı amansız olacağıq. Hüquq-mühafizə orqanları, yerli hakimiyyət orqanları bu işlərlə ciddi məşğul olmalı və məsuliyyət daşmalıdırlar".

(Prezident Sarayında müşavirədə giriş sözü. 11.08.94).

"Respublika Prokurorluğu və Baş prokuror Azərbaycan dövlətçiliyinin əsas sütunlarından biridir. Əgər bu orqana və onun başında duran adama qarşı təcavüz edilərsə, deməli, Azərbaycan dövlətinə qarşı təcavüz olunur".

"... Azərbaycanın hər bir vətəndaşı mənim üçün - Azərbaycan Prezidenti üçün əzizdir. Mən hər bir vətəndaşı qorumalıyam. Əgər kim isə cinayət etmişdirsə, onu bu əməldən çəkəndirməliyəm və o, belə hərəkəti üçün qanun çərçivəsində cavab verməlidir".

"Kiməsə ədalətsizlik edilibsə, bu ədalətsizliyin qarşısını ədalətlə almaq lazımdır".

(Respublika Milli Televiziyası və Radiosu ilə çıxış. 03.10.94).

"... hər bir şəxsin nə qədər böyük xidmətləri olsa da, bu xidmətlər heç vaxt qanunu pozmağa əsas vermir və bə-[12-13]raət qazandırmır. İnsanların nə qədər böyük xidmətləri olsa da, onlar qanuna da bir o qədər itaət etməli, tabe olmalı, qanunu sevməlidirlər".

"Kimin nə qədər böyük xidməti olsa da, kim nə qədər böyük hünər, cəsarət sahibi olsa da, nə qədər ulvi amalı olsa da, cəmiyyət üçün gərəkli və dəyərli adam olsa da, onların hamısı qanuna tabe olmalıdır".

(Respublikada fəaliyyət göstərən siyasi partiyaların rəhbərləri ilə görüşdə çıxış. 03.10.94).

"Biz müstəqilliyimizi yalnız milli həmrəylik əsasında qoruyub saxlaya biləcəyik. Biz Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyini yalnız bu əsasda təmin edə biləcəyik. Məhz bu əsasda biz Azərbaycanı müharibə şəraitindən çıxara biləcəyik. Məhz bu əsasda biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin edə biləcəyik".

(Azərbaycanın Dövlət Müstəqilliyi gününə həsr olunmuş təntənəli yığıncaqda çıxış. 17.10.94).

"Azərbaycanı bu vəziyyətdən çıxarmaq üçün qayda-qanun möhkəmləndirilməlidir, qanun tətbiq olunmalı, hər bir cinayətkar cəzasını almalıdır. Cəzasız heç bir şey qalmamalıdır".

"Biz humanist, demokratik dövlət qururuq, demokratik prinsiplər əsasında yaşamaq istəyirik. İnsan hüquqlarının, insan şəxsiyyətinin qorunmasına çalışacağıq. Ancaq gərək insan da dövlətin qanunlarına riayət etsin. Dövlətin qanunlarına əməl etməyən insan dövlətin qanunları əsasında cəzalanmalıdır. Başqa yol yoxdur. Biz özbaşınalığa, hərc-mərcliyə yol verə bilmərik". [13-14]

"Şəxsiyyətindən, keçmiş xidmətlərindən, adından-sanından asılı olmayaraq hər kəs qanuna tabe olmalıdır. Qanun aliliyi hamı üçün eyni olmalıdır: adi vətəndaş üçün də, vəzifəli şəxs üçün də, prezident üçün də".

"... qanun keşiyində duran bütün adamlardan mənim tələbim ondan ibarətdir ki, qanunu qorumaq, onu tətbiq etmək, cinayət törətmiş adamların hamısını məsuliyyətə cəlb etmək, cəzalandırmaq lazımdır".

"... istintaq orqanlarından, hüquq-mühafizə orqanlarından bizim birinci tələbimiz ondan ibarətdir ki, bütün istintaq qısa müddətdə getməlidir, keyfiyyətli getməlidir, cinayətkarlar aşkara çıxarılmalı və tezliklə məhkəmə qarşısında dayanmalıdırlar. Məhkəmə də öz sözünü deməlidir. Qaçmış və ya

Azərbaycan ərazisində gizlənen, yaxud da Azərbaycandan kənarada olan adamları axtarıb tapmaq lazımdır. Bu bizim hüquq-mühafizə orqanlarının, xüsusən Daxili İşlər Nazirliyinin borcudur..."

"... mən dəfələrlə demişəm, heç kəsə damğa vurmaq olmaz. Əgər bir adam dünən səhv etmişdirsə, yolunu azmışdırsa və bu gün düz yolla gedirsə, xalqla birlikdədirsə, qanuna riayət edirsə, - buna söz yoxdur".

"Respublikamızda fikir, söz, insan azadlığı var və bunların hamısı bundan sonra da qorunub saxlanılacaqdır. Ancaq bunların hamısı sağlam məfkurə əsasında, [14-15] sağlam prinsiplər əsasında, Azərbaycan dövlətçiliyinin, qanunların qorunması prinsipləri əsasında olmalıdır".

(Ümumxalq nümayəndələri toplantısında giriş sözü. 28.11.94)

"O adamlar ki, doğrudan da, cinayət ediblər, onlar cəzalanmalıdırlar, cəzasını almalıdırlar. Amma elə adamlar var ki, ola bilər, yolunu azıblar, yanılıblar, yaxud təsadüfən gəlib cinayətkarların təsiri altına düşüblər. Şübhəsiz ki, onlara münasibət başqa cür olmalıdır".

"Kim bizim dövlətçiliyə, vətəndaşların hüququna, insanlara nəşə edəcəksə, biz onlara qarşı amansız olmuşuq və şübhəsiz ki, bundan sonra da amansız olacağıq".

"... biz bu cür cinayətkarların qarşısını alarkən, dövləti qoruyarkən hər bir vətəndaşı qoruyuruq".
(Beynəlxalq müsabiqələr laureatları və diplomantları ilə görüşdə çıxış. 08.04.95).

"... bu (rüşvətخورluq) bizi içimizdən yeyir, dağıdır. Cəmiyyətdə əxlaqı pozur, insanların mənəviyyatını pozur. Bunların hamısı da həm iqtisadi islahatların aparılmasına, həm ümumi işimizin getməsinə maneçilik törədir, həm də cəmiyyətimizdə zərərli ünsürlərin baş qaldırmasına şərait yaradır. Ona görə də rüşvətخورluqla mübarizə, belə halların qarşısının alınması, bu sahədə ciddi tədbirlərin görülməsi bizim əsas vəzifələrimizdəndir".

(Respublikada aqrar islahatların gedişi və kənd təsərrüfatında vəziyyətə həsr olunmuş müşavirədə yekun söz. 14.04.95). [15-16]

"Bəziləri, həmin bu müxalifətdə duranlar hesab edirlər ki, Azərbaycanda demokratiyanın daşıyıcıları yalnız onlardır və başqaları demokratiya yolu ilə gedə bilməzlər. Həyat göstərdi və qəbul olunan qanunlar, həyata keçirilən tədbirlər də onu göstərir ki, xeyr, həqiqi demokratiyanı elə biz həyata keçiririk. Azərbaycanda həqiqi demokratiya prinsiplərini biz möhkəmləndiririk".

"... hər bir partiya qanuna tabe olmalıdır. Heç kəsə ərköynlük şəraiti, heç kəsə istisna yaratmaq olmaz".

(Azərbaycan Respublikasının yeni Konstitusiyaya layihəsini hazırlayan komissiyanın geniş iclasında nitq. 16.08.95).

"Vəzifəli adamlar başa düşməlidirlər ki, onlar dövlətdən etimad alıblar, dövlət orqanlarında vəzifə daşıyırlar. Onlara vəzifələri ona görə verməyiblər ki, xalqın qanını sorub, şəxsən varlanmaqla məşğul olsunlar. Bu vəzifələr ona görə verilib ki, onlar ayrı-ayrı sahələri idarə etsinlər".

(Respublikada kənd təsərrüfatı işlərinin gedişi və aqrar islahatların həyata keçirilməsi vəziyyətinə həsr olunmuş müşavirədə yekun söz. 25.08.95).

"... demokratiyanın daşıyıcıları Azərbaycanın ağıllı, zəkali insanlarıdır, ziyalılardır. Azərbaycanda həqiqi demokratiya, qanun çərçivəsində olan demokratiya yolunda fədakarcasına çalışan insanlardır. Azərbaycan xalqının mənəviyyatıdır".

(Azərbaycan ziyalıları ilə görüşdə çıxış. 09.09.95). [16-17]

"Bazar iqtisadiyyatına keçmək, sərbəst iqtisadiyyata keçmək illər boyu milyonlarla insanın əlinin qabarı, zəhməti ilə, alın təri ilə yaradılmış bu sərvətləri ayrı-ayrı oğrular tərəfindən dağıtmaq demək deyildir".

(Azərbaycan neft-qaz sənayesi kollektivlərinin nümayəndələri ilə görüşdə yekun söz. 20.09.95).

"Xalq üçün, millət üçün rüşvətxordan xain düşmən yoxdur".
(*Azərbaycan Respublikasının yeni Konstitusiyaya layihəsini hazırlayan komissiyanın iclasında çıxış. 10.11.95*).

"Yeni Konstitusiyaya Azərbaycanda demokratik, hüquqi dövlətin qurulması, demokratik, vətəndaş cəmiyyətinin yaranması üçün bütün əsaslar yaradıbdır, bütün təminatları veribdir. Bizim borcumuz bu təminatlardan, Konstitusiyanın bizə verdiyi qanuni əsaslardan səmərəli istifadə etmək və ölkəmizdə hüquqi, demokratik dövlət yaratmaq, vətəndaşların, insanların hüquqlarının qorunmasını təmin etməkdən ibarətdir".

"Bizim respublika demokratiya dərsi keçir, demokratiya təlimi keçir. Demokratiya yolu ilə getmək üçün böyük bir yola, geniş bir yola çıxıbdır".
(*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin iclasında nitq. 24.11.95*).

"Əminəm ki, Azərbaycanın ilk demokratik Konstitusiyası xalqımızın demokratiya, milli dövlətçilik yolu ilə gətməsini təmin edəcəkdir və gələcək nəsillərə sivilizasiya-[17-18]lı, yüksək səviyyəli, dünya demokratiyasında özünəməxsus yer tutan müstəqil Azərbaycan dövləti gətirib çatdıracaqdır".

"Qanunun aliliyi təmin edilməlidir və hər bir vətəndaş qanuna tabe olmalıdır. Biz öz tərəfimizdən qanunun aliliyini təmin etməyə çalışacağıq və hər bir vətəndaşı qanuna tabe olmağa dəvət edirəm".
(*Respublika günü münasibətilə təntənəli yığıncaqda nitq. 26.05.96*).

"... mən sahibkarlığa, sərbəst ticarətə, alış-verişə, bizim iş adamlarının bütün ölkələrlə ticarət əlaqələrinə dəstək verirəm, eyni zamanda xəbərdar edirəm ki, onlar hamısı Azərbaycanın qanunları çərçivəsində işləməli, respublikamızın qanunlarına əməl etməli, ən əsası isə, şübhəsiz ki, öz mənafeyini təmin etməklə yanaşı, dövlətin, ölkənin, xalqın mənafeyini də unutmamalıdırlar".
(*Bakıda "İmproşop" Ticarət Mərkəzinin açılışında çıxış. 14.09.96*).

"Cinayətkarlığa qarşı mübarizəmiz indiyə qədər olduğu kimi, bundan sonra da kəskin olacaqdır. Fərqi yoxdur, Naxçıvandır, Gəncəyəndir, Bakıya, Şəkidəndir, Qubadandır, yaxud başqa bir yerdəndir: cinayətkar cinayətkardır, qanun əleyhinə çıxandır və burada heç kəsə fərq qoymaq olmaz".

"Azərbaycan Respublikasında hər bir vətəndaş eyni hüquqa malikdir. Heç kəs keçmiş xidmətlərinə, vəzifəsinə, doğulduğu yerə görə, yaxud başqa səbəblərə görə [18-19] müstəsna hüquqa malik deyil, ola da bilməz. Əgər kim isə hansısa bir vəzifəsindən, yaxud da iş, başqa bir mövqeyindən sui-istifadə edərsə, şübhəsiz ki, o özü-özünə, valideynlərinə, xalqına, doğulduğu yerə xəyanət edir".
(*Naxçıvan Muxtar Respublikası ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdə nitq. 30.10.96*).

"Bu gün ən mühüm vəzifə Konstitusiyayı daha dərinləndirən mənimsəmək və onun verdiyi təlimatlardan bəhrələnməkdən ibarətdir. Hər bir şəxs Konstitusiyaya və qanunlara dönmədən əməl etməli, ondan irəli gələn dövlət və cəmiyyət qarşısında vəzifələrini layiqincə yerinə yetirməli, ölkəmizdə gedən demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesində yaxından iştirak etməlidir".
(*Konstitusiyaya günü münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrik. 11.11.96*).

"... rüşvətxorluq halları, korrupsiya əgər aşağı pillələrdə varsa və onlarla mübarizə etməliyiksə, yuxarı mərtəbələrdə bunların qarşısı alınmasa, bunlarla mübarizə kəskinləşməsə, belə şəxslər, insanlar öz cəzalarını almasalar, vəzifələrindən kənar olunmasalar biz, ümumiyyətlə, cəmiyyətimizdə belə halların, bu bəlanın qarşısını ala bilmərik".
(*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclasında nitq. 27.11.96*).

"... yerindən-yurdundan didərgin düşmüş vətəndaşlarımıza, bacı-qardaşlarımıza həm öz imkanlarımızdan qayğı göstərməliyik, kömək etməliyik, həm də xaricdən gələn humanitar yardımları onlara vaxtılı-vaxtında çatdır-[19-20]malıyıq. Belə yardımlar gəlir, lazımdır ki, bunlardan yalnız bu kontingent istifadə etsin. Ayrı-ayrı adamlar - vəzifəsindən sui-istifadə edib bunları dağıtmaqla, satmaqla, özlərinə sərvət yığmaqla məşğul olanlar, yenə də deyirəm, ən qatı cinayət edirlər. Belə adamlar cəzalandırılmalı, məsuliyyətə cəlb olunmalıdırlar".

"Bizim tutduğumuz yol doğru yoldur, düzgün yoldur, ədalətli yoldur, bu yolla biz bundan sonra da gedəcəyik, müstəqil Azərbaycanın dövlətçiliyini möhkəmləndirəcəyik, inkişaf etdirəcəyik və kim bu yolda bizimlə bərabərsə, o öz xalqına xidmət etmiş olacaqdır. Kim bu yolda bizə mane olacaqsə, o maneələri biz aradan götürməyə qadirik".

(Zəngilan rayonu ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdə çıxış. 29.12.96).

"... bütün dövlət orqanlarından tələb olunan prinsiplər: mənəvi saflıq, dövlətin qanunlarına riayət etmək, öz işinə sədaqət..."

(Gömrük əməkdaşlarının peşə bayramı gününə həsr edilmiş təntənəli yığıncaqda nitq. 30.01.97).

"... cinayəti təşkil edənlər, terroru təşkil edən qüvvələr tək cəza məhkəmə tərəfindən deyil, bütün xalq tərəfindən bu gün lənətlənirlər, sabah da lənətlənəcəklər. Qatı cinayətkar kimi onlar xalq qarşısında cavab verəcəklər".

(Akademik Ziya Bünyadovla vidalaşma mərasimində nitq. 23.02.97). [20-21]

"Xalqımızın milli mənafeyini, kimliyindən asılı olmayaraq, ayrı-ayrı adamların şəxsi mənafeyinə qurban vermək olmaz. Milli mənafeyimiz, xalqın aqibəti bizim üçün hər şeydən əzizdir, hər şeydən üstündür. Kim günahkardırsa, o bilinməli, cəzalanmalı, onun haqqında ölçü götürülməlidir".

"Cəzanın böyük tərbiyəvi əhəmiyyəti var. Əgər bir insan öz cinayətinə, xəyanətinə görə cəzalanırsa, bu, minlərlə insanların belə cinayətlərdən xilas olmasına kömək edir, belə cinayətlərə qoşulmamasını təmin edir. Ona görə də cəza tədbirlərini tək cəza ayrı-ayrı adamları cəzalandırmaq kimi qəbul etmək lazım deyil, yəni mahiyyəti bundan ibarət deyil".

(Bakının Nərimanov rayonundakı yataqxanada məskunlaşmış Kəlbəcər qaçqınları ilə görüşdə nitq. 02.04.97).

"Respublikanın mövcud sərvətlərini qoruyub saxlamaq, dağıntının qarşısını almaq, dağıntıya yol verməmək, ölkənin mülkiyyətini qoruyub saxlamaq yolu ilə islahatları həyata keçirib, dövlət mülkiyyətini xalqın, vətəndaşların mülkiyyətinə çevirmək lazımdır. Bu prosesdə dağıntının, özbaşnalığın qarşısı alınmalıdır".

"İndi artıq aydın görünür ki, hər bir vətəndaşın həyatı naminə respublikadakı bu cinayətkarların qarşısının alınması, ayrı-ayrı silahlı dəstələrin zərərsizləşdirilməsi, ayrı-ayrı qrupların aradan götürülməsi nə qədər lazım imiş. İndi insanlar rahat işləyirlər, yaşayırlar, istirahət edirlər". [21-23]

"... respublikamızın bütün vəzifəli şəxslərini, dövlət, hakimiyyət orqanlarında, aqrar bölmədə, sənayedə, iqtisadiyyatda, hüquq-mühafizə orqanlarında işləyənləri, hamını xəbərdar edirəm: bu işlərdən əl çəkin. Rüşvətخورluqdan, oğurluqdan, əyrilikdən, korrupsiyaya qurşanmaqdan əl çəkin. Bilin ki, biz bu mübarizədən geri dönməyəcəyik. O cinayətkarlar bu gün də olmasa, sabah aşkar ediləcəklər".

"... ölkənin varidatının, əmlakının qorunması, saxlanması çox vacibdir. Respublikanın, xalqın, dövlətin əmlakını dağıdanlar, mənimsəyənlər ən yüksək cəzaya məhkum olunmalıdırlar. Həm bu gün, həm də gələcək üçün bunu bilmək lazımdır".

(Azərbaycanda iqtisadi islahatların gedişində, eyni zamanda kənd təsərrüfatında cari işlərin vəziyyətinin müzakirəsinə həsr olunmuş müşavirədə giriş sözü. 16.04.97).

"Müdrilik tək insanların elmi biliyi, təhsili ilə bağlı deyil. Müdrilik insanın fitri istedadıdır, müdrilik həm də insanın həyatını dərk etməsi, gedən proseslərə düzgün qiymət verə bilməsi və ondan özü üçün lazımı faydalar götürə bilməsidir. Müdrilik insanın kökündə, əməllərindədir".

(Lerikli fermer Xaniş Şahiyevlə söhbət. 18.04.97).

"Dünya demokratiyasının, mədəniyyətinin, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin iqtisadiyyatının təcrübəsinin Azərbaycanda tətbiq olunması, məhz Türkiyənin əldə etdiyi nailiyyətlərdən istifadə etmək yolu ilə daha əlverişli [23-24] və asandır. Çünki biz bir mədəniyyətə, dəyərlərə, milli ənənələrə malikik".

(Türkiyə Prezidenti S. Dəmirəlin adından Azərbaycan Prezidentinin şərafinə təşkil edilmiş ziyafətdə nitq. 05.05.97).

"Biz istəyirik ki, dövlətimiz tam demokratik, tam hüquqi, tam dünyəvi bir dövlət olsun. Bunun üçün də Azərbaycanda demokratiyanın bərqərar olması, inkişaf etdirilməsi, hüquqi aliliyin təmin olunması əsas vəzifəmizdir və bunu yerinə yetirməyə çalışırıq".

(Azərbaycan Prezidentinə "9 Eylül" Universitetinin fəxri doktoru adı verilməsi mərasimində nitq. 07.05.97).

"Xalqın, millətin mənafeyini hər bir kəsin mənafeyindən üstün tutmaq lazımdır. Əgər xalqın, millətin mənafeyinə görə mən də cəzalanmalıyamsa, cəzalanmalıyam".

(Türkiyənin TRT, TQRT, Samanyolu (STV), NTV televiziya kanallarının rəhbərləri ilə görüşdə çıxış. 08.05.97).

"İndi biz müstəqil olduğumuza, azad olduğumuza görə, ölkəmizin sahibi olduğumuza görə ölkəmiz haqqında, torpağımız haqqında, Vətənimiz haqqında, bizə etibar göstərən xalqın haqqında daim düşünməliyik. Ancaq və ancaq! Bizim başqa düşüncəmiz olmamalıdır. Öz şəxsi mənafelərimizi, şəxsi işlərimizi bir kənara qoymalıyıq, onlar sonuncu dərəcəli məsələlər səviyyəsində olmalıdır".

(Respublika müsəvirəsində yekun söz. 19.07.97). [24-25]

"... insan harada olsa yaşayacaqdır. Şərt o deyil. Şərt odur ki, insan milləti, Vətəni, torpağı üçün nə edir. Şərt budur".

"... öz şəxsi məqsədlərinə nail olmaq üçün milləti ləkələmək, millətə böhtan atmaq lazım deyil. Milli mənafe hər şeydən üstün olmalıdır. Birinci milli mənafe, sonra şəxsi mənafe".

(Çikaqo şəhərində Amerikadakı Azərbaycan Mədəniyyəti Cəmiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdə nitq. 04.08.97).

"Müxalifətin normal fəaliyyət göstərməsi üçün bütün imkanlar yaradılıb, bundan sonra da yaradılacaqdır. Ancaq heç kəs bundan sui-istifadə etməməlidir: heç bir partiyada heç bir silahlı qüvvə olmamalıdır və hər bir siyasi partiya, ancaq siyasi yollarla mübarizə aparmalıdır, başqa yollara əl atmamalıdır".

"... bizim Konstitusiyamız, qanunlarımız hər bir siyasi partiyanın, hər bir siyasi qurumun, hər bir təşkilatın Azərbaycan qanunları çərçivəsində fəaliyyət göstərməsini tələb edir. Fikir müxtəlifliyi, siyasi plüralizm, çoxpartiyalı qanun aliliyi ilə üzvi surətdə bağlıdır. Partiyalar, məhz qanunların aliliyi şəraitində fəaliyyət göstərməlidir. Hamı qanuna tabe olmalıdır, heç kəs qanunu pozmamalıdır, heç kəs özü üçün müstəsna hüquq tələb etməməlidir. Buna heç kəsin haqqı yoxdur".

"Hər bir partiya qanun çərçivəsində fəaliyyət göstərməlidir və qanundan kənara çıxmamalıdır. Əgər hansısa partiya qanuni hüquqları pozursa, şübhəsiz ki, dövlət bu-[25-26]nün qarşısını almalıdır... Qanunu pozanlar qanun qarşısında cavabdehirlər və cavabdeh olmalıdırlar".

"Müxalifət düzgün hərəkət etməlidir, qanun çərçivəsində hərəkət etməlidir, iqtidara qarşı düşmənçilik nümayiş etdirməməlidir və düşmənçilik fikrində olmamalıdır. Müxalifət iqtidarı tənqid edə bilər, etməlidir, iqtidarın səhvlərini göstərməlidir, iqtidarın fikrindən fərqli olan öz fikrini bildirməlidir, - bunlar təbii haldır. Ancaq düşmənçilik etməməlidir".

"Mətbuat azadlığından, söz azadlığından sui-istifadə edib, xüsusən iqtidara qarşı cürbəcür böhtan, yalan yazanlar, uydurmalar yayanlar cinayət edirlər, onlar, sadəcə, xuliqanlıq edirlər. Ancaq xuliqanlıq, cinayət heç vaxt heç bir siyasi partiya üçün, heç bir qəzet üçün hörmət gətirə bilməz".

(Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 5-ci ildönümünə həsr olunmuş təntənəli yığıncaqda nitq. 29.11.97).

"Azərbaycan dövlətçiliyinə qəsd edən hər bir kəs öz cəzasını alacaqdır. Heç bir terrorçu Azərbaycanda öz istəyinə nail ola bilməyəcəkdir. Ona görə ki, Azərbaycanın xalq tərəfindən seçilmiş Prezidenti var və Azərbaycanın Prezidenti Azərbaycan dövlətçiliyinin, xalqın keşiyində durubdur. Ona görə ki, Azərbaycan xalqı ilə Azərbaycan Prezidentinin birliyi, həmrəyliyi vardır".

(Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi nümayəndələrinin Ümumrespublika toplantısında nitq. 18.02.98).

"... biz demokratik, dünyəvi, sivilizasiyalı dövlət quraraq, bütün bəşəri dəyərlərdən istifadə edərək, ümumbə[26-27]şəri dəyərlərin xalqımız üçün və milli mentalitetimiz, mənəviyyatımız üçün uyğun cəhətlərini götürüb tətbiq edərək heç vaxt dinimizdən, dini adət-ənənələrimizdən ayrıla bilmərik və imtina edə bilmərik".

(Qurban bayramı münasibətilə Mir Mövsün Ağanın ziyarətgahında keçirilən görüşdə nitq. 08.04.98).

"Heç kəs hesab etməməlidir ki, əldə olunan nailiyyətlər, görülən işlər kiməsə vəzifəsindən sui-istifadə etməyə hüquq verir, qanun pozmağa hüquq verir, rüşvət almağa hüquq verir".

"Cinayət elə şeydir ki, onun qarşısını daim almaq lazımdır. Əgər bizim hüquq-mühafizə orqanları bir gün, yaxud bir ay zəiflik göstərsələr, yaxud diqqəti azaltsalar, cinayətkarlar yenə də baş qaldıra bilərlər".

(Respublika Prokurorluq orqanlarının 80 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli yığıncaqda nitq. 28.11.98).

"... ayrı-ayrı insanlar, yaxud qruplar, dəstələr demokratiyanın insanlara verdiyi bütün azadlıqları bəzən özbaşınalıq, qanuna itaətsizlik, qanunu pozmaq, hərə-mərclik, hətta tərbiyəsizlik kimi anlayırlar, yaxud da ki, bu cür anlamaq istəyirlər. Demokratiya yüksək mənəviyyat deməkdir".

(Qafqaz Müsəlmanlarının 10-cu qurultayı və "Müasirlik və dini-mənəvi dəyərlər" mövzusunda beynəlxalq konfransda nitq. 30.09.98).

"Ölüm hökmünün ləğv olunması hansısa bir cinayətkara rəhm etmək məqsədi daşımır. O, ümumbəşəri, [27-28] ümumxalq əhəmiyyətinə malik bir məsələdir. Ölüm hökmünün ləğv olunması onu göstərir ki, respublikamız, müstəqil Azərbaycan dövləti humanist siyasət aparan bir dövlətdir".

(BMT-nin Ümumdünya insan hüquqları bəyannaməsinin 50 illik yubileyini keçirən dövlət komissiyasının iclasında yekun nitq. 03.12.98).

"Təbiidir ki, vətəndaşlarımız içərisində cinayət edənlər də var, qanunu pozanlar da var, başqalarının hüquqlarına təcavüz edənlər də var, ümumiyyətlə, qanuna, hüquqa riayət etməyənlər də vardır. Hakimiyyət orqanlarının, vəzifəli şəxslərin vəzifəsi bütün bunlarla mübarizə aparmaqdır. Ancaq bu mübarizəni apararkən qanuna riayət etmək, qanun çərçivəsində hərəkət etmək, qanun əsasında fəaliyyət göstərmək lazımdır".

(BMT-nin Ümumdünya insan hüquqları bəyannaməsinin 50 illiyinə həsr olunmuş təntənəli yığıncaqda nitq. 10.12.98).

"Azərbaycanda siyasi plüralizm var, demokratiya var və biz bunları inkişaf etdirəcəyik. Ancaq öz şəxsi ambisiyalarına görə, öz şəxsi məqsədlərinə görə Azərbaycanın dövlət mənafeyinə zərər gətirmək, ləkə vurmaq xəyanətdir, cinayətdir. Bilin ki, biz bunların qarşısını bundan sonra da qətiyyətlə alacağıq".

(Bakının Qaradağ rayonunda şəhid ailələri və Qarabağ müharibəsi əlilləri üçün tikilmiş yaşayış evinin istifadəyə verilməsi mərasimində nitq. 30.06.99).

"İnsan gərək sərbəst olsun, insan gərək fikri ilə azad olsun. Biz bu azadlıqların, sərbəstliklərin hamısını Kons-[28-29]titusiyada elan etmişik. Prezident kimi mən bunları təmin edirəm. Ona görə də insanın hüququnu, şəxsi fikrini zorla dəyişdirmək olmaz".

"... elə etmək lazımdır ki, ayrı-ayrı adamlar demokratiyadan istifadə edərək, öz şəxsi məqsədlərinə nail olmasınlar. Buna yol vermək olmaz. Ona görə də bu işlərə çox diqqətlə yanaşmaq lazımdır".

(Yeni Azərbaycan Partiyası İdarə Heyətinin, Siyasi Şurasının, Partiyanın Qurultayına hazırlıq üzrə Təşkilat Komitəsinin üzvləri və Mərkəzi Aparatın rəhbər işçiləri ilə görüşdə nitq. 04.05.99).

"Azərbaycanda hər bir seçki prosesi insanları, vətəndaşları demokratiya prinsiplərinə daha da yaxınlaşdırmalıdır. Yəni demokratiya prinsipləri insanların daxili mənəviyyatı olmalıdır. Onların üzərinə bir vəzifə kimi yox, onlara bir tapşırıq kimi yox, insanların özlərinin mənəviyyatının tərkib hissəsi olmalıdır. Belə bir şəraitdə biz gələcəkdə də Azərbaycanda demokratiyanı sürətlə inkişaf etdirə bilərik".

(Bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar xalqa müraciət. 12.12.99).

"Əgər müxalifət olmasaydı, Azərbaycanda demokratiya olmazdı. Müxalifət olmalıdır və vardır. Ancaq mən dəfələrlə demişəm, gərək müxalifət konstruktiv olsun, ümummilli, ümumxalq məsələləri ilə əlaqədar problemlərdə öz yetkinliyini göstərsin və iqtidarın apardığı siyasət [29-30] Azərbaycanın milli mənafeələrinə zidd deyilsə, onu anlaya, dərk edə bilsin, qəbul etsin, əməkdaşlıq etsin".

(Yeni Azərbaycan Partiyasının I-cı Qurultayında yekun nitq. 21.12.99).

"Bəziləri hesab edirlər ki, dövlətin adı dəyişən kimi, gərək onun məzmunu da dərhal dəyişsin. Bu qeyri-təbii bir məsələdir. Bir məsələ ki, insan fikri, psixologiyası ilə əlaqədardır, burada həmişə müəyyən proses gedir. Dövlətin də, hakimiyyət orqanlarının da demokratiyanı təmin etməsi, demokratik dövlət quruculuğu prosesinin aparılması üçün çoxlu tədbirlər, əməli iş görmək, qanunlar qəbul etmək lazımdır... Biz belə başa düşürük ki, demokratiyanın başlanğıcı var, amma sonu yoxdur".

(Avropa Şurası Venesiya Komissiyasının nümayəndə heyətinin qəbulunda çıxış. 18.04.2000).

"Sağlam mənəviyyət hər bir prokurorluq işçisi üçün, qanun keşiyində duran bizim hər bir məmurumuz üçün əsas meyar olmalıdır. Əgər bu yoxdursa, o insan nə qədər yaxşı işləyirsə-ışləsin, bizim tələblərimizə cavab verə bilməyəcəkdir. Bizim tələblərimiz isə qanundur, qanunun aliliyi".

(Respublika Prokurorluq orqanlarının rəhbər işçiləri ilə görüşdə nitq. 26.04.2000).

"Demokratiya əxlaqsızlıq demək deyil. Demokratiya mənəviyyətsizlik demək deyil. Demokratiya qanunları pozmaq deyil. Demokratiya qanun çərçivəsində olmalıdır. Demokratiya heç də xaos demək deyil, özbaşnalıq [30-31] demək deyil. Əgər elə olsa, onda dövlət olmaz. Elə olsa, onda qanun lazım deyil".

(Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının iclasında nitq. 06.05.2000).

"Daxili ictimai-siyasi sabitlik olmayan yerdə demokratiya ola bilməz. Daxili ictimai-siyasi sabitlik olmayan yerdə iqtisadiyyat inkişaf edə bilməz".

(28 May Respublika günü münasibətilə keçirilən təntənəli mərasimdə nitq. 27.05.2000).

"Sual: Bəs SSRİ-nin dirçəldilməsi mümkündürmü?"

Cavab: Qətiyyət yox. Əsla yox. Mən heç zaman yol vermərəm ki, Azərbaycan hansısa bir dövlətin tərkibində olsun".

("Kommersant" qəzetinə müsahibədən. 05.09.2000).

"... yüz, iki yüz il demokratiyadan məhrum olmuş Azərbaycan indi, doqquz illik müstəqillik dövründə birdən-birə sıçrayıb, necə deyərlər, çayın o biri sahilinə keçə, tam yüksək səviyyədə demokratiyanı təmin edə bilməz. Şərt o deyil, şərt odur ki, bizim ölkəmizin tutduğu yol nədir? Yol - demokratiya, azadlıq yoludur, fikir müxtəlifliyi yoludur, mətbuat azadlığı yoludur, insan haqlarının qorunması yoludur. Biz buna nə qədər nail ola bilmişik və nə qədər nail ola bilməmişik - bunu düzgün təhlil etmək və düzgün də münasibət göstərmək lazımdır".

"Bizim - mən Azərbaycanı deyirəm - yolumuz demokratiya yoludur. Demokratiya yolunda Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərini ümumbəşəri dəyərlərlə, demok-[31-32]ratiya ilə Avropa - Amerika dəyərləri ilə sintez etmək və bunun nəticəsində də demokratiyanı inkişaf etdirməkdir".

(Amerika - Azərbaycan Ticarət Palatasının təşkil etdiyi rəsmi qəbulda nitq. 11.09.2000).

"Azərbaycanda demokratiya var və bundan sonra daha da güclənəcəkdir. Ancaq o şəxslər ki, hər şeyi qoyublar kənara, öz məqsədlərinə nail olmaq üçün bütün dünyaya qarşı çəkirlər ki, Azərbaycanda demokratiya yoxdur, onlar müstəqil Azərbaycan dövlətinə, Azərbaycan xalqına böyük zərbələr vururlar. Amma qoy heç də düşünməsinlər ki, bu zərbələr bizi sarsıda bilər. Biz öz işimizi bilirik, demokratiya yolu ilə gedirik, dövlət quruculuğu prosesi normal gedir və bundan sonra da gedəcəkdir".

(Prezident Sarayında keçirilmiş müşavirədə yekun nitq. 02.10.2000).

"Biz hüquqi dövlət qururuq. Hüquqi dövlətin də əsasını təşkil edən qanunlardır. Ona görə bizim hamımızın üzərinə çox vəzifələr düşübdür. Amma hakimiyyətin hər qolu öz vəzifəsini yaxşı həyata keçirsə, demək, bizim ümumi işimiz yaxşı olacaqdır".

"Biz demokratiyanı təkcə seçkilərdə görmürük. Məsələn, Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatının həyata keçirilməsi və bunun vasitəsilə iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi, sosial problemlərin həll olunması da demokratiyanın bir hissəsidir. Yaxud dövlət quruculuğu prosesi, hüquqi islahatlar, bütün insan azadlıqları, mətbuat azad-[32-33]lığı, vicdan azadlığı, fikir azadlığı. Biz bu prinsipləri dövlətimizin əsası kimi qəbul etmişik".

"Biz demokratiyanın birinci mərhələsindəyik və hesab etmirik ki, demokratiya, o cümlədən seçkilərin demokratik keçirilməsi sahəsində zirvəyə çatmışıq. Amma əsas şərt odur ki, biz bu yolu gedirik".

(Avropa Şurası Parlament Assambleyası nümayəndə heyətinin qəbulunda çıxış. 04.11.2000).

"Bəziləri güman etdiyi kimi, demokratiya xaos, hərc-mərclik, özbaşnalıq deyildir. Demokratiya ictimai-siyasi sabitliyin, qanunların aliliyinin hökm sürdüyü şəraitdə yaranıb inkişaf edə bilər. Demokratiyanın həddləri genişdir. Odur ki, o hər xalqın mentalitetinə uyğun olaraq inkişaf edir".

"Müstəqilliyi elan etmək, onun qorunması və möhkəmləndirilməsi istiqamətində dövlət tədbirləri həyata keçirmək nə qədər vacib olsa da, əsl müstəqilliyi qazanmaq üçün bu hələ azdır. Gərək hər bir insan, xüsusən gənc nəsil müstəqilliyin nə qədər müqəddəs olduğunu bütün varlığı ilə dərk etsin, onu qorumaq və möhkəmləndirmək üçün hər cür qurban verməyə hazır olsun".

"Siyasi baxışından və cəmiyyətdə mövqeyindən asılı olmayaraq, gərək hər bir vətəndaş düşünsün ki, müxtəlif yerlərdə Azərbaycana qarşı bəzi xəbis niyyətlər və bəd münasibətlər vardır. Bunların qarşısını almaq üçün Azərbaycanın daxilində birlik, həmrəylik yaranmalıdır".

(Yeni 2001-ci il, yeni əsr və üçüncü minillik münasibətilə Azərbaycan xalqına müraciət). [33-34]

"... mən həm bugünkü nəsillər, həm də gələcək nəsillər üçün, öz uşaqlarım, öz nəvələrim üçün və xalqın gələcəyi üçün sülh, sülh, bir də sülh yaratmaq istəyirəm. Əgər sülh və təhlükəsizlik təmin olunmasa, nə demokratiya, nə iqtisadi inkişaf, nə də insanların rahatlığı ola bilər".

(Avropa İttifaqı nümayəndə heyətinin qəbulunda çıxış. 21.02.2001).

"Mən demişəm və deyirəm, Azərbaycanda demokratiya var, demokratiya inkişaf edir və inkişaf edəcəkdir. Heç kəs bu məsələdən sui-istifadə etməsin. Heç kəs də Azərbaycana bu barədə öz müxtəlif imkanları ilə təsir edə bilməz. Bizim Azərbaycanın öz yolu var. Xalqımızın öz mentaliteti var. Heç kəs güman etməsin ki, burada, Azərbaycanda bu gün Fransadakı kimi demokratiya olacaqdır. Onun üçün çox illər yaşamaq lazımdır".

(Milli Məclisin 23.02.2001-ci il tarixli iclasında çıxış).

"... biz nə qatı dindar olmalıyıq... nə də bəzi ölkələrdə olan insanların əxlaq normalarını qəbul edə bilmərik"

"Hər adam öz fikrini deyə bilər. Hər adam öz dünya baxışlarını bildirə bilər. Bunların heç birisi qadağan deyil və bizi narahat etmir. Biz özümüz demokratiyanı inkişaf etdiririk. Amma demokratiyanı istismar edib Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyəti pozmağa çalışan, bundan sui-istifadə edən adamlara biz yol verməyəcəyik".

(Naxçıvan MR Babək rayonunun Nehrəm kəndində bir qrup seçicilərlə qəbuldakı çıxış. 20.02.2001).

"Demokratik, hüquqi dövlət qurarkən biz eyni zamanda əmin olmalıyıq ki, beynəlxalq aləmdə beynəlxalq [34-35] hüquq normaları da təmin edilir və onların pozulmasına yol verilmir".

(ABŞ Milli bayramı - İstiqlaliyyət günü münasibətilə ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin rəsmi qəbulunda nitq. 04.02.2001).

"Hansısa partiyanın, qüvvənin hakimiyyətə gəlməsinə heç kəs mane olmur. Ancaq bu, demokratiya yolu ilə, seçki yolu ilə olmalıdır. Amma o adamlar ki, indi qəzetlərdə müraciət edib insanları itaətsizliyə dəvət edirlər, dövlətə qarşı çıxışlar etməyə dəvət edirlər, onlar demokrat hesab olunublar? Onlar tərribatçıdırlar, cinayətkardırlar".

"Müxalifət demokratiyanın təbii bir hissəsidir. Müxalifət olmayan yerdə demokratiya ola bilməz. Ancaq demokratiyanı təhrif etmək və demokratiyanı pozmaq, insanlarda müxtəlif fikirlər yaratmaq - mənəviyyətsizlikdir".

"Mən inanıram ki, bundan sonra Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi bütün orqanlarını təkmilləşdirəcək, inkişaf etdirəcək və Azərbaycan xalqının, millətimizin mənafelərinin bütün sahələrdə qorunması və təmin olunması üçün lazımi işlər görməyə qadir olacaqdır".

(Sərhəd Qoşunlarının 82-ci ildönümünə həsr olunmuş təntənəli yığıncaqda nitq. 18.08.2002).

"Azərbaycanda daxili ictimai-siyasi sabitliyi qoruyub saxlamaq lazımdır. Bəziləri yenə də sabitliyi pozmağa cəhdlər göstərirlər. Ancaq əbəsdir. Onlar nə özlərini al-[35-36]datsınlar, nə də başqalarını aldadıb pis yola salsınlar. Azərbaycanda yaranmış ictimai-siyasi sabitlik möhkəmdir, dönməzdir və əbədidir. Bu bizim və gələcək nəsillərin üzərində olan əsas vəzifələrdən biridir. Güman edirəm ki, biz bu vəzifələri şərəflə yerinə yetirəcəyik.

"Bizim ən böyük vəzifəmiz Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini qorumaq, saxlamaq, möhkəmləndirmək, inkişaf etdirmək və onu əbədi etməkdən ibarətdir. Həyata keçirdiyimiz daxili və xarici siyasət, o cümlədən Azərbaycanda hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət qurulması, Azərbaycanın yeni neft strategiyası və Azərbaycan neftinin, qazının... dünya bazarlarına çıxarılması Azərbaycanın müstəqilliyinin daim olması üçün əsas şərtlərdən biridir. Bu, müstəqilliyimizin təminatıdır".

"Müxtəlif problemlər, fikir ayrılıqları ola bilər. Biz plüralist bir ölkədə yaşayırıq. Ancaq hər bir vətəndaş bilməlidir ki, Azərbaycanda dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi, Azərbaycanda hüquqi, demokratik dövlətin inkişaf etməsi və ən əsas şərt - Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədi edilməsi hamının vəzifəsidir".

"... hər bir vicdanlı vətəndaş anlamalıdır ki, bizim müstəqilliyimizin bu günü və gələcəyi Azərbaycan xalqının birliyindən, Azərbaycan xalqının həmrəyliyindən, Azərbaycan xalqının müstəqilliyini qorumaq əzmindən asılıdır".

(Neftçilər gününə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə nitq. 22.09.2001).

"... dövlətçilik haqqında düşünən adam - həm adi vətəndaş, həm də dövlət işində işləyən, xüsusən dövlətə başçı-[36-37]lıq edən insanlar heç vaxt öz canı haqqında düşünməməlidir. Öz canı haqqında düşünən və xırda bir çətinlikdə, ancaq qaçmaqla canını qurtarmaq istəyən insanlar - bunlar heç vaxt xalqın hörmətini, xalqın etimadını qazana bilməzlər".

"İnsanlar cürbəcür şəraitlərdə yaşaya bilər. Amma insan üçün, xalq üçün hər şeydən qiymətli, hər şeydən əziz müstəqillikdir, azadlıqdır. Biz çox əsrlər bu azadlığın, bu müstəqilliyin arzusunda olmuşuq. Ötən on ildə bu müstəqilliyimizi möhkəmləndirmişik, inkişaf etdirmişik, dönməz etmişik və gələcək nəsillərə müstəqilliyi töhfə edirik və inanıram ki, xalqımız bu müstəqilliyi heç vaxt bir daha əlindən verməyəcəkdir".

(Azərbaycan Respublikasının Dövlət Müstəqilliyinin 10-cu ildönümünə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə nitq. 17.10.2001).

"... hamı öz yerində, öz vəzifəsinə uyğun məsuliyyət daşıyır. Hamı təvazökar olmalıdır. Heç kəs vəzifəsindən sui-istifadə etməməlidir. Heç kəs xüsusi status iddiasında olmamalıdır".

(Naxçıvan MR Ali Məclisində keçirilən müşavirədə nitq. 18.06.2001).

"... qanun hamı üçün qanundur. Həm adi vətəndaş üçün, həm hakimiyyət məmuru üçün, həm dövlət məmuru üçün, həm əlil üçün, həm də şəhid ailəsi üçün".

(Abşeronun Mehdiabad qəsəbəsində Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün tikilmiş mənzillərin istifadəyə verilməsi mərasimində nitq. 30.06.2002).

"Vəzifə təkə ondan ibarət deyildir ki, gələn, 6-7 saat iş yerində oturun, ondan sonra çıxıb gedin, dünyadan [37-38] xəbərsiz. Bizim hər birimiz gecə də, gündüz də öz vəzifəmiz, məsuliyyətimiz haqqında düşünməliyik. Öz məsuliyyətimizi düşünərək üzərimizə düşən vəzifələri yerinə yetirməliyik".

(Respublikada energetika sistemində baş vermiş qəza ilə əlaqədar keçirilmiş müşavirədə yekun söz. 15.07.2002).

"... Azərbaycanca təbii sərvətlər xalqa məxsusdur, xalqındır. Xalqdan başqa heç kəsin deyil və xalqın etimad etdiyi dövlət, iqtidar bu təbii sərvətlərin xalqa məxsusluğunu daim gözünün önündə saxlamalıdır və onlardan ancaq xalqın, yalnız xalqın tələbatını təmin etmək üçün istifadə edilməlidir".

(Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasının birinci iclasında nitq. 16.07.2002).

"Biz hesab edirik ki, terrorizm bəşəriyyətə qarşı yönəldilmiş qəddar əməllərin və niyyətlərin gerçəkləşməsinə xidmət etdiyi üçün onunla aparılan mübarizə də ardıcıl, mütəşəkkil və amansız olmalıdır".

"Bu gün terrorizm müxtəlif dini pərdələr arxasında gizlənərək diqqəti öz pozucu və dağıdıcı məqsədlərindən daha mahir bir şəkildə yayındırmağa cəhd göstərir. Bu pərdə, bu libas, bu xarici görkəm bizi çaşdırmamalıdır. Bütün bu libaslar altında terrorizmin əsl vəhşi sifəti görünür".

"İnsanın daxili dünyası, onun dünyagörüşü, onun təhsili, elmi, mədəniyyəti, onun varlığını və daxili aləmini müəyyən edən bir çox amillər, o cümlədən onun hüquqları-[38-39] cəmiyyət tərəfindən daim qorunmalıdır. İlk növbədə isə biz hər bir insanın həyatına cavabdehik: əgər terrorizm insan həyatını təhlükəyə məruz edirsə, deməli, bizim sivilizasiya təhlükə altındadır".

("Demokratik Cəmiyyətdə Dinin və Əqidənin rolu: Terrorizm və Ekstremizmə Qarşı Mübarizə Yollarının Araşdırılması" mövzusunda Beynəlxalq Konfransın açılış mərasimində nitq. 10.10.2002). [39]

Toplayıb tərtib edəni:
İsmayilov Heydər Tofiq oğlu,
ədliyyə polkovniki

Texniki redaktor: **Samir Şirinov**
Korrektor: **Həqiqət Eldarova**
Səhifələyici: **Fuad Əliyev**
Dizayner: **Ramiz İmanov**
Yığım: **Ceyran Əliyeva**